

Els Joglars és un dels noms més prestigiosos del teatre a Catalunya. Ens acompanya el director de la companyia, l'Albert Boadella Oncins: "En el món de l'art, ser empresari implica unes consideracions diferents de les del món del comerç. Tothom intenta fer veure que no és empresari, per no desprestigiar l'obra, cosa que jo no faig. Darrere de tota manifestació artística hi ha sempre una empresa que l'ha feta possible." A l'hora de repassar la seva trajectòria, l'Albert ens recorda que "el nostre és un producte fugaç, que s'autodestruïx a mesura que es fabrica. Per tant, genera poca voluntat de seguiment; això fa que el dia a dia sigui molt important."

Lluny de lamentar-se, afirma que considera "aquesta sensació de fugacitat extremadament emocionant." Aquesta curiosa característica té conseqüències pràctiques: "Quan una companyia de teatre demana un crèdit no disposa d'un producte palpable que es pugui embargar en un moment determinat." I el vídeo, evidentment, és un mitjà de difusió molt diferent: "Fins ara la venda de vídeos amb gravacions d'obres no ha estat gaire rendible, bàsicament perquè les filmacions eren d'escassa qualitat. Si el teatre es filmés tan bé com una pel·lícula, probablement s'obtidria un major benefici."

"Entre els anys 60 i 70 el teatre a Catalunya renova el seu sentit empresarial" prossegueix. "Tot un seguit de portadors d'iniciatives teatrals de tota mena ens fem empresaris de nosaltres mateixos i posem en qüestió una concepció del sector pròpia del segle XIX. És aquí on rau la renovació del teatre català. El teatre sense empresa és una catàstrofe. Però això passa a totes les arts." I recorre a la història per reforçar els seus arguments: "Rubens, per exemple, no tenia una gran empresa. Sota les seves ordres treballaven uns 40 pintors. Gràcies a aquesta organització, però, la magnífica creació d'aquest artista s'ha repartit a museus d'arreu del món."

Ser empresari equival a estar al dia de les innovacions tecnològiques: "Un tret essencial en l'evolució dels espectadors a Catalunya es va produir quan les entrades van deixar de vendre's directament a taquilla i es van poder adquirir al caixer automàtic. Podríem dir que aquesta nova modalitat, un detall purament mecànic, ha suposat multiplicar el públic per tres." Insisteix, tanmateix, en la necessitat de "no confondre els mitjans que permeten l'aflorament de l'obra en si mateixa, que pot seguir sent totalment artesana." Per descomptat que cap moviment empresarial "per aconseguir mercat mai no ha d'anar en detriment del producte artístic. Per exemple, nosaltres no treballarem en un espai que pugui resultar nociu per a la representació." Destaca que "a diferència de la majoria de companyies, que encarrega la promoció de les seves obres a empreses de difusió, Els Joglars ens ho fem tot nosaltres, amb 20 empleats que treballen exclusivament per al nostre grup."

La renovació d'una empresa -i més en una dedicada al món de l'art- també passa per experimentar amb noves formes d'expressió: "El teatre està en constant moviment. Per tant, mai no pot divorciar-se de la societat on viu. No ens podem mantenir sempre en la tragèdia grega, cal reflectir els canvis esdevinguts a l'entorn." En qualsevol cas, és conscient que les seves fórmules han aportat nous aires a la manera de concebre aquesta manifestació: "La meua aportació ha consistit a unir dos procedi-

ments que tradicionalment han seguit camins diferents: l'experimentació i la popularitat. El teatre més popular acostuma a tenir un regust excessiu de cosa suada, mentre que l'experimental sol ser minoritari. La comunió entre renovació i popularitat ens ha permès sobreviure pràcticament sense necessitat d'ajudes públiques."

Un dels seus secrets és el fet de no haver-se "basat estrictament en la literatura. He entès que el teatre és un conjunt de llenguatges i que la literatura és només un d'aquests llenguatges. Al teatre també juguen un paper els elements plàstics i la música, per exemple. Hi ha qui diu que el teatre és en certa mesura una síntesi de les arts. De fet, la convicció que el teatre era terreny privat de la literatura és una de les causes de la manca d'estímul sensorials de les representacions envers l'espectador." És per això que el cost de preparació d'una obra d'Els Joglars resulta molt més elevat que el "d'una representació convencional: preparar una obra ens costa pràcticament cinc mesos. El nostre producte és un producte ben acabat perquè ha sofert un procés de fabricació molt complex." Com qualsevol altra empresa, la de l'Albert Boadella ha travessat moments difícils, en els quals "el que més t'angoixa és el fet de tenir 20 persones al darrere."

És gràcies a aquestes 20 persones que avui ja podem parlar d'una "tradicció d'Els Joglars: fins i tot les noves incorporacions a la companyia ja semblen haver assumit la tradició acumulada al llarg dels nostres 40 anys de trajectòria. Sense tradició no hi ha art. El segle XX, en què l'antitradició era compulsiva, semblava obligar l'art a recomençar constantment, una concepció perjudicial per a totes les arts. Qualsevol cosa que durés més de cinc anys ja es considerava vella. Tradició no vol dir repetició, sinó mirada de llibertat. I això afecta tant la manera d'entendre el teatre com la concepció de l'organització teatral que fa possible viure aquesta manifestació artística." Es podria dir que l'Albert ha creat escola en el món del teatre independent: "Durant la dècada dels 70 vam demostrar que era possible sortir-se'n sense passar pels camins tradicionals de l'empresa teatral. A partir d'aquí van començar a aparèixer grups que copiaven la nostra forma d'organització."

En aquests 40 anys d'història com a empresari el nostre interlocutor les ha vistes de tots els colors: "Per fortuna, han quedat enrere les tisoires oficials que van retallar la nostra expressió fins a l'any 1975. Ara, però, aquestes tisoires continuen existint, si bé han perdut la seva forma metàl·lica per ser més camuflades: són les que fan dels estats els mecenes i creen un cert complex de vassallatge en els artistes, fet que afecta el centre neuràlgic de la nostra llibertat. En altres paraules, els mateixos artistes s'autocensuren a fi de subsistir. Caldria que els ens públics fossin científics que han col·locat l'art en una situació de dependència excessiva. La transgressió és necessària com a element higiènic de la societat. Un nen massa mimat no sap defensar-se."

És tanta la passió que l'Albert posa en cada projecte que li resulta difícil inclinar-se per cap dels que fins ara ha parit el seu magí: "És com demanar a un pare que esculli un d'entre els seus fills." En qualsevol cas, assegura que per jutjar si una obra està ben feta "necessito un parell d'anys per saber-ho." A nosaltres no ens cal tant de temps per jutjar la innegable qualitat del producte de la factoria d'Els Joglars.

**“En el món de l’art,
ser empresari implica
unes consideracions
diferents de les del món
del comerç,
perquè darrere de tota
manifestació artística
hi ha sempre una
empresa que l’ha feta
possible”**

Albert Boadella - Barcelona (Barcelonès)